

Sala, A., Punie, Y., Garkov, V., & Cabrera Giraldez, M. (2020). *LifeComp: The European Framework for Personal, Social and Learning to Learn Key Competence*. Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2760/922681>

МІСЦЕ ЛІДЕРСТВА В КОНЦЕПЦІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Тетяна Лукіна, д. держ. упр., проф.

Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна

Метою статті є окреслення проблеми визначення місця і ролі лідерства у концепціях формування сучасних механізмів оцінювання ефективності професійної діяльності керівника (директора) закладу загальної освіти.

Якість професійної компетентності керівника закладу середньої освіти та висока результативність реалізації ним професійної діяльності, – є тими ключовими вимогами, які визначають успіх функціонування школи, забезпечують можливість досягнення високих показників успішності навчання учнів та професійного зростання педагогів. Директор середньої школи є центральною фігурою, від якої залежить результат діяльності з управління якістю освіти (Лукіна, 2011), єдність і якість педагогічного колективу, спрямованість його діяльності на досягнення стратегічних цілей розвитку закладу освіти. Керівник закладу освіти забезпечує той чи інший морально-психологічний клімат, спонукає колектив до формування відповідної організаційної культури школи, утвердження певних норм, правил, цінностей, що стають основою шкільного життя. Таким чином, лідерство директора школи є:

- логічним, закономірним проявом способу побудови управлінського впливу та взаємодії керівника з учасниками освітнього процесу, що спрямований на мотивування їх до досягнення спільних цілей розвитку;
- основою загальної концепції оцінювання ефективності його професійної діяльності.

Сучасна концепція професійного стандарту директора середньої школи, як нормативної та концептуальної основи для розробки механізму оцінювання ефективності його професійної діяльності, у розвинених країнах

світу заснована на феномені лідерства керівника закладу освіти в усіх його проявах. Лідерство директора школи розглядається ключовим інституційним чинником забезпечення якості закладу освіти. Найбільш відчутно вплив лідерства керівника закладу освіти проявляється у проблемних соціальних контекстах, кризових і надзвичайних ситуаціях, під час військового стану або пандемій (Лукіна, 2021). Вирішальну роль лідерство керівника закладу середньої освіти відіграє при забезпеченні рівності прав і можливостей дітей, зокрема запровадженні інклюзії та створенні належних умов для навчання осіб з особливими освітніми потребами (Лукіна, Шошова, 2014). Акцент на лідерство керівника школи відбиває також суто економічний аспект освітньої державної та регіональної політики, що проявляється у реалізації раціонального підходу до розподілу ресурсів і зусиль: створення результативного впливу на відносно невелику групу людей (директорів шкіл) забезпечує позитивний вплив на значно більшу кількість вчителів, які, у свою чергу, безпосередньо впливають на найбільш численну групу кінцевих бенефіціарів системи – учнів (OECD, 2013), формуючи в них необхідні навчальні результати.

У країнах-членах ОЕС лідерство, як явище і основоположний принцип, було покладено в основу визначення змісту і напрямів професійної діяльності керівника закладу середньої освіти та створення відповідних механізмів оцінювання її ефективності, визначення переліку індикаторів, що дають можливість деталізувати цю діяльність за бажаними проявами кінцевих результатів її реалізації та оцінити ступінь їх досягнення. У передових країнах світу вважається, директор школи, як провідний професіонал, забезпечує лідерство, визначає головний напрямок розвитку школи, формує загальне бачення (місію, візію) школи, здійснює управління та організовує діяльність школи для досягнення поставлених цілей і завдань. Для цього директор має бути здатним активізувати весь потенціал (трудовий, інтелектуальний, емоційний) закладу освіти задля забезпечення високої якості освіти і сформувати відповідну організаційну культуру, яка б сприяла постійному професійному та особистісному зростанню та удосконаленню як педагогів, так і учнів. Такому баченню змісту професійної діяльності директора середньої школи, як об'єкту оцінювання ефективності її реалізації, сприяли численні емпіричні дослідження, проведені у різних країнах (Donley et al., 2021). Вони підтвердили недосконалість, низьку надійність, недостатню обґрунтованість наявних на той момент

систем оцінювання ефективності директорів шкіл та їх слабкий зв'язок зі стандартами професійного лідерства.

На відміну від людино- та дитиноцентричного характеру змісту зарубіжних стандартів лідерства керівника школи професійний стандарт директора закладу загальної середньої освіти, що затверджений у 2021 році в Україні, побудований на засадах функціонально-компетентнісного підходу до визначення основних змістових ліній професійної діяльності керівника школи та переліку необхідних професійних компетентностей. Відповідно, критерії та процедури оцінювання результатів професійної діяльності керівника закладу загальної середньої освіти, що реалізуються під час атестації директорів шкіл та проведення конкурсів на заміщення посад в Україні, орієнтовані на перевірку суто адміністративних і представницьких функцій та не пов'язані або слабо корелюють з оцінкою змін в результатах успішності учнів.

Зазначене свідчить про те, що основне призначення та зміст процедури оцінювання ефективності професійної діяльності директора закладу загальної середньої освіти в Україні потребує концептуального переосмислення в контексті визначення місця і ролі лідерства керівника школи як основоположної ідеї його діяльності.

Ключові слова: керівник закладу середньої освіти, лідерство, оцінювання, професійна діяльність.

Література

- Лукіна, Т. О. (2011). Управління якістю. У Ю. В. Ковбасюк (Ред.), Енциклопедія державного управління. (Т. 4: Галузеве управління). (сс. 620–622). Київ: НАДУ. <http://surl.li/vogzor>
- Лукіна, Т. О. (2021). Дистанційне навчання в загальній середній освіті в Україні: доступність та результативність в умовах пандемії. Вісник післядипломної освіти. «Серія «Соціальні та поведінкові науки», 16(45), 224–252. [https://doi.org/10.32405/2522-9931-2021-16\(45\)-224-252](https://doi.org/10.32405/2522-9931-2021-16(45)-224-252)
- Лукіна, Т. О., & Шошова, А. Г. (2014). Реалізація державної освітньої політики щодо дітей з особливими освітніми потребами: зарубіжні підходи. Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права, 2(50), 338–347.

Donley, J., Detrich, R., States, J., & Keyworth, R. (2021). *Principal Preparation*. Oakland, CA: The Wing Institute. <https://www.winginstitute.org/quality-leadership-in-service>

OECD. (2013). *Learning Standards, Teaching Standards and Standards for School Principals: A Comparative Study, OECD Education Working Papers, № 99*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/5k3tstjqt90v-en>

ПРОФІЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД ІТАЛІЇ

Олександр Малихін, д.пед.н.

Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

Наталія Арістова, д.пед.н.

Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

На сьогодні Італія є однією з країн світу, котра вирізняється профільним підходом до організації освітньої діяльності в закладах загальної середньої освіти. Такий підхід надає змогу враховувати сучасні вимоги ринку праці, з одного боку, та здібності, потреби й інтереси учнів з іншого, що забезпечує ефективну підготовку учнів до вступу до закладів вищої освіти або до роботи в одній із галузей виробництва.

Мета дослідження – вивчити досвід реформування системи загальної середньої освіти Італії задля можливого розгляду альтернативних шляхів удосконалення профільної середньої освіти в Україні.

Аналіз нормативно-правової бази галузі освіти Італії показує, що італійська система загальної середньої освіти організована за принципами субсидіарності та автономії. Це означає, що незважаючи на те, що діяльність усіх закладів загальної середньої освіти (у тому числі й профільної середньої освіти) регулюється чинними положеннями національного законодавства, певна відповідальність за освіту розподілена між центральним урядом країни і регіональними органами управління освітою. Щодо автономії закладів загальної середньої освіти, вона здебільшого стосується дидактичного забезпечення освітнього процесу й удосконалення його організаційної складової. У межах своєї автономії заклади загальної